Fundamentarea biblică a drepturilor omului

Petre SEMEN

The article is centered around the issue of human rights and the biblical foundations of the problem. Fundamental human rights such as freedom, nondiscrimination, the need for protection and asylum for refugees and the rightful retribution of work are commented upon within the interpretative framework of the biblical tradition.

A trebuit să treacă milenii pînă ce omenirea a ajuns la conştiinţa egalităţii în demnitate şi drepturi a tuturor fiinţelor umane impunînd în sfîrşit eliminarea oricăror forme de discriminare. De subliniat totuşi că dacă *Declaraţia Universală a Drepturilor Omului* proclamă că *toate fiinţele umane se nasc libere şi egale în demnitate şi în drepturi şi că fiecare persoană se poate prevala de toate drepturile şi de toate libertăţile care sînt enunţate în Declaraţie*[1] fără vreo deosebire de rasă, culoare a pielii ori origine naţională s-a dat abia spre finele mileniului al doilea, ea a fost pregătită cu mult timp înainte în sensul că prin Biblie i s-a inoculat omenirii în conştiinţă ideea că fiecare persoană este chipul lui Dumnezeu iar dreptatea face parte din chiar fiinţa sa. De fapt încercări în această direcţie au mai fost întreprinse[2]. Se ştie că ideea a avut-o şi Iosif al II-lea care prin *Edictele sale de Toleranţă* pentru anumite regiuni cum ar fi: Boemia şi Moravia 1781/1782, pentru Ungaria 1783 şi pentru Galiţia care garanta evreilor aceeaşi demnitate umană, ca cetăţeni ai imperiului[3]. Dacă s-a ajuns totuşi la conştiinţa că toţi oamenii sînt egali (sau cel puţin aşa ar trebui să fie) în faţa legii şi să lupte efectiv împotriva oricăror discriminări, acolo unde s-ar mai manifesta, ca şi împotriva oricărei incitări la discriminare[4] Sfînta Scriptură avea, în esenţă, astfel de prevederi date de Legiuitorul Suprem cu mai bine de trei mii de ani în urmă. Aşadar începuturile

[1]Este vorba de intrarea în vigoare a acelei Declaraţii la 4 ianuarie 1969: *Declaraţia Universală a Drepturilor Omului,* proclamată de către Naţiunile Unite la 10 decembrie 1948 poate fi considerată una dintre cele mai înţelepte decizii pe care le-a luat omenirea după atîtea milenii, definită de fostul Papă, Ioan Paul al II-lea, „*una dintre cele mai înalte forme de expresie al conştiinţei umane din timpul nostru*" (*Consiliul Pontifical Pentru Dreptate şi pace*, Compendiu de Doctrină Socială a Bisericii, trad. din italiană de Pr. Dr. Lucian Fărcaş, Sapientia, Iaşi, 2007, 136).

[2]Vezi *Principalele instrumente internaţionale privind drepturile omului*, în *Instrumente Internaţionale Privind Drepturile Omului,* în Vol. I. Bucureşti, 1997, 62.

[3]A se vedea Hans Küng, *Iudaismul –Situaţia religioasă a timpului ,* introd. de Andrei Marga, traducere din limba germană de Edmond Nawrotzky-Török, Editura Hasefer, Bucureşti, 2005, 225.

[4]Idem, p. 62.

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

conştientizării şi mai ales implementării drepturilor omului se pot uşor identifica în paginile Bibliei care dau mărturie clară despre demintatea omului, demnitate readusă la adevărata sa valoare prin chiar acceptarea de către Hristos-Domnul a firii omeneşti prin actul întrupării. De notat că primul articol din Convenţia Internaţională a Drepturilor Omului garantează libertatea şi demnitatea. Nu-i de mirare dacă ne gîndim că nu ai ce face cu celelalte drepturi dacă nu eşti liber şi îţi pierzi demnitatea. Nu-i greu de observat că şi Biblia aminteşt mai întîi de eliberarea poporului ales din robie şi abia după aceea i se dau şi nişte norme de conduită interumană. Aceasta din două motive: primul ca să arate că libertatea este starea naturală, normală şi binecuvîntată de Dumnezeu a omului ca să se poată împlini pe toate planurile, iar în al doilea rînd că omul are menirea de a-i fi slujitor şi chiar rob doar lui Dumnezeu.

Mai presus de toate drepturile omului este dreptul la viaţă fiindcă toate celelalte decurg logic din acesta ca rîul din izvor. Dreptul la viaţă este stipulat în articolul 3 fiind garantat pentru toate fiinţele umane. Atentarea la viaţa semenului, indiferent de rasă, religie, vîrstă ori poziţie socială a fost condamnată de toate religiile şi legile omeneşti. Porunca de a nu ucide se regăseşte ca lege nescrisă chiar în legea morală naturală. În legislaţia mozaică apare însă total diferit faţă de cum sîntem noi obişnuiţi să zicem *să nu ucizi*! Evreului din antichitate i s-a spus prin decalog: *atta lo tirţach!* Adică *tu nu vei ucide!* (Exod. 20, 13) nici chiar hoţul ori tîlharul surprins în casă de către proprietar nu putea fi ucis decît în anumite circumstanţe (Exod 22, 1-4). Foarte interesant de observat că susnumita Convenţie, deşi recunoaşte valoarea de neegalat a vieţii umane, nu face nici o referire la pruncucidere. Or, porunca divină prin interdicţia de a ucide îi are în vedere şi pe prunci. În perioada primară a creştinismului găsim lămurit exprimat dreptul la viaţă şi al pruncilor, cînd bazaţi pe Sf. Scriptură, Părinţii Apostolici scriau: *Să nu ucizi copil în pîntecele mamei şi nici să-l ucizi după ce s-a născut*[5]. Ceva mai tîrziu, Sf. Ioan Gură de Aur califica avortul ca pe o infracţiune mult mai gravă decît crima şi culpabiliza pentru fapta în sine cît şi pentru păcatul subiacent atît pe femeie cît şi pe bărbat, iar Sf. Vasile cel Mare (sec. IV) zicea că cea care cu bună ştiinţă ar distruge fetusul să fie pedepsită ca şi pentru crimă.[6] Renumitul teolog John Breck consideră acest păcat ca pe un *holocaust*[7] dar se subînţelege ca echivalîndu-l cu o slujire a demonilor.

---

[5]A se vedea *Epistola lui Barnaba , cap. XIX, în vol. Scrierile Părinţilor Apostolici,* traducere, note şi indici de Pr. D. Fecioru, în P.S.B., Editura I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1979, 135).

[6]*Epistola 188*, Canonul 2.

[7]A se vedea mai detaliat John Breck, *Darul sacru al vieţii-tratat de bioetică,* traducere de Irineu Pop Bistriceanu, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2003, 163-169 şi 171; Acelaşi teolog adaugă că *se poate vorbi despre o făptură umană care ne este încredinţată chiar din faza ebrionară şi că embrionul nu este produsul nostru şi nici nu ne aparţine. De fiecare dată cînd este conceput un copil intervine transcendentul adică Dumneze deoarece această făptură este absolut unică, iar noi nu sîntem decît numai gazdele sale, chemate să îl primim şi să-l protejăm. Spun „noi" pentru a sublinia responsablitatea celor doi părinţi, a tatălui şi a mamei, ca şi a întregii societăţi.* A se vedea şi volumul; *Bioetica şi taina persoanei- perspective ortodoxe,* de Dominique Beaufils, Pr. Boris Bobrinskoy, Pr. John Brecq, Olivier Clement, Claude Hiffler, Pr. Ioannis Chryssavgis, Mitropolitul

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

Dreptul la libertate garantat prin *Convenţia de la Geneva* (25 sept. 1926 şi intrată pe deplin în vigoare în 1953 care stipulează şi obligă totodată statele semnatare la asigurarea suprimării totale a oricărei forme de sclavie precum şi a comerţului cu slcavii (art. 2), cu toate că pentru unii apare ca o noutate absolută aceasta a fost totuşi anticipată la unele popoare din antichitate, cum ar fi perşii, şi de Biblie cu cîteva milenii mai devreme. La vechii perşi îndatorirea esenţială a regelui era de a iubi adevărul şi dreptatea, de a veghea asupra respectării legilor şi de a-l proteja pe cel slab şi asuprit. Aceste îndatoriri regale se regăsesc în Codul lui Hamurabi (1592-1570 î.H.) şi ceva mai timid şi în sistemul juridic al faraonilor egipteni, însă nu atît de clar şi insistent ca la monarhii perşi. Regele Darius zicea despre sine: *Eu am iubit dreptatea şi am urît minciuna ; am vrut să nu se facă nici o nedreptate văduvei şi orfanului; l-am pedepsit cu asprime pe cel mincinos, dar pe cel care a muncit l-am răsplătit.* Ea se regăseşte în interdicţia mozaică a practicării comerţului cu sclavi. Răpirea de persoane în vederea vinderii acestora pe pieţele de sclavi, de altfel foarte înfloritoare pentru comercianţii fenicieni şi colaboratorii acestora, era considerată ca o mare fărădelege încît legiuitorul a prevăzut o pedeapsă maximală pentru cel care s-ar fi pretat la o astfel de întreprindere: *Cel ce va răpi un om şi-l va vinde sau îl va ţine în mîinile lui, să fie pedepsit cu moartea* (Exod 21, 16; Deut., 24, 7). Pentru a descuraja această practică s-a decis ca preţul de vînzare-cumpărare a unui bărbat în putere să fi de numai 30 de sicli de argint, iar israeliţiţor le era total interzis traficul cu sclavi. Cei pe care totuşi îi deţineau proveneau fie dintre anumiţi prizonieri de război, fie prin aceea că unii evrei ai vremii se vindeau ei înşişi ca sclavi împreună cu familia pentru o perioadă determinată.

Uimitor este totuşi faptul că într-o societate sclavagistă cînd cei robiţi nu valorau aproape nimic vechii israeliţi nu au putut să înlăture sclavia dar s-au străduit din răsputeri să o limiteze într-atît încît, conform inspiratei legi mozaice, sclavia în societatea israelită a vremii s-a transformat practic într-un serviciu la stăpîn remunerat pentru vremea cît ţinea acea stare[8]. Este adevărat totuşi că drepturile sclavilor israeliţi erau mai mari decît cele ale sclavilor proveniţi dintre

---

Meletios, Pr. Ignace Peckstadt, Pr. Jean Roberti, Bertrand Vergely, trad. din limba franceză de Nicoleta Petuhov, volum îngrijit de Tatiana Petrache, Editura Bizantină, Bucureşti, 2005, 162. Foarte pline de înţelepciune găsim şi aprecierile unui filosof necreştin care zice: *Copiii voştri nu-s ai voştri. Sînt fiii şi fiice ale Vieţii care tînjeşte chiar după ea însăşi. Ei vin prin voi, dar nu prin voi, şi chiar de sînt cu voi, ei nu vă aparţin. Le puteţi dărui dragostea voastră dar nu şi gîndul vostru, căci ei au propriul lor gînd. Le puteţi găzdui trupurile dar nu şi sufletele, căci sufletele lor sînt găzduite-n casa zilei care va să vină, pe care voi nici chiar în vis nu o puteţi cunoaşte. Vă puteţi strădui să fiţi ca ei, dar să nu căutaţi a-i face pe ei asemena vouă. Căci viaţa nu merge înapoi şi nici nu se împotmoleşte în ziua ce a trecut. Voi sînteţi arcul, iar ei săgeţi însufleţite pe care le trimiteţi înainte. Arcaşul ocheşte ţinta în nemărginire şi vă-nconvoaie cu puterea sa pentru ca ale Lui săgeţi să zboare cu iuţeală-n depărtări. Cu bucurie lăsaţi mîna Arcaşului să vă-nconvoaie. Căci aşa cum El iubeşte săgeata zburătoare la fel iubeşte arcul cel care Îl ascultă.cf.* Kahlil Gibran, *Darul iubirii,* traducere din limba engleză şi notă introductivă; Mihai Claudiu Mărîi, Editura Herald, Bucureşti, 2004, 92-93.

[8]A se vedea *Sclavia*, în *Enciclopedia Iudaismului,* de Geoffrey Wigoder, Editura Hasefer, Bucureşti, 2006, 598.

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

păgîni. Un fiu al lui Israel putea să devină sclav doar în cazuri cu totul excepţionale; cînd era prins în flagrant că a furat ceva de la aproapele său şi nu putea restitui ori nu avea cu ce să mai plătească despăgubirea. Şi în acest caz doar un tribunal decidea soarta lui după ce mai întîi îl judeca. Cineva mai putea ajunge în acea stare nedorită cînd se vindea singur ca sclav întrucît în starea de libertate nu putea să-şi cîştige existenţa pentru sine şi pentru familie. Totuşi cei ajunşi în sclavie prin decizia unei instanţe judecătoreşti aveau dreptul garantat ca după şase ani să fie eliberaţi. Pînă atunci însă, din momentul sosirii la casa stăpînilor lor, sclavii erau trataţi ca proprii membri ai familiei bucurîndu-se de dreptul la odihnă atît în repausul sabatic (Exod 20,10) cît şi în celelalte sărbători religioase (Deut.,16, 11).

Considerat a fi creat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu (Iov 31, 15), ca şi stăpînul său de altfel, sclavul avea dreptul de a beneficia în egală măsură de celebra lege a talionului, în ideea că aceasta îl ocrotea ca pe oricare membru al comunităţii israelite. Astfel dacă stăpînul într-un acces de furie îşi lovea sclavul pînă la moarte, asupritorul lui trebuia pedepsit ca şi victima (Exod 21,21). În cazul în care îi pricinuia sclavului pierderea integrităţii corporale trebuia eliberat necondiţionat (Exod 21, 26-27)[9], ca să i se dea patronului o lecţie despre datoria respectării demnităţii şi a libertăţii confratelui său. Cu alte cuvinte să realizeze că aşa cum libertatea israeliţilor a fost exclusiv un dar al lui Dumnezeu, se cuvenea ca şi el să-i redăruiască semenului său mult preţuitul dar al libertăţii ca să-l poată sluji şi el pe Dumnezeu alături de ceilalţi fii ai comunităţii. Dacă deci libertatea nu apare în Biblie ca o realizare a omului, ci este exclusiv un dar al harului, şi o binecuvîntare ce decurge direct din legămînt, omul putîndu-se bucura de eliberarea din robia faţă de creatură doar atunci cînd devine rob exclusiv al Stăpînului său Creator şi Eliberator[10]. Conform cărţii Ieşirea toţi fiii naţiunii israelite au fost eliberaţi pentru a deveni doar slujitori ai lui Dumnezeu (Lev. 25, 42, 55). Totuşi aceia care din motive materiale erau siliţi să se vîndă sclavi nu puteau fi trataţi ca şi sclavii străini, ci la fiecare 7 ani se eliberau necondiţionat, iar cînd n-o făceau se considera un păcat extrem de grav condamnat mereu de profeţi. Eliberîndu-şi sclavii, israelitul se făcea oarecum imitatorul iubirii lui Dumnezeu care nu se dezice nicidecum de iubirea Lui faţă de poporul ales. El este definit ca Eliberatorul (II Şamuel 22, 2; Ps. 18, 3), Răscumpărătorul lui Israel (Ps. 130,8; Is., 40, 1-11; 43,14, 44, 6; 47, 4; 61, 1-3, etc.)[11]. Un teolog apusean numea Primul Testament, datorită bunelor rînduieli

[9]Vezi mai amănunţit *Sclavii* în *Arheologia biblică în actualitate*, de Petre Semen, Editura Trinitas, Iaşi, 2008, 102-104.

[10]Liberty, în *The Illustrated Bible Dictionary, Part 2 Goliath-Papyri,* Inter-Varsity Press, 1998, 898.

[11]Jacques Mercier, Liberté, în *Dictionnaire Encyclopedique de la Bible,* Publié sous la direction de Centre Informatique et Bible Abbaye de Maredsous. Responsables scientifiques: Pierre-Maurice Bogaert-Matthias Delcor, Edmond Jacob-Edouard Lipinski- Robert Martin-Achard, Joseph Ponthot, Brepols, 1987, 738. Se impune totuşi sublinierea că perşii au făcut şi ei un mare pas înainte pentru apărarea libertăţii şi a demnităţii umane. Prin publicarea celebrului edict de la Ecbatana din 539 î.H. s-ar putea spune că s-au pus bazele legiferării demnităţii umane. Într-adevăr ei au iniţiat o nouă

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

trasmise prin profeţi şi legea lui Moise, drept *Evanghelia Vechiului Testament*[12] întrucît într-adevăr, prin numeroasele manifestări ale proniei Sale, Dumnezeu s-a descoperit ca un Dumnezeu care îl iubeşte pe om ca Tată[13], ca Salvator şi ca Soţ (Mire)[14]. Nu puţine erau cazurile în care sclavul israelit avea dreptul legal de a-l moşteni pe stăpînul său (Facerea 15,3) ori de a se şi căsători cu fiica acestuia (I Cronici 2, 35).

De incontestabilă inspiraţie divină, legea mozaică mergea pînă într-atît cu recunoaşterea demnităţii umane încît îi dădea sclavului dreptul şi la proprietate. Anul sabatic, şi cu atît mai mult anul Jubileu, prevedea eliberarea sclavilor cu familie cu tot, dacă avea, dar nu oricum, ci înzestrat cu multe bunuri: *Iar sclavului cînd îi vei da drumul ca să fie slobod, să nu-i dai drumul cu mîinile goale, ci înzestrează-l din turmele tale, din aria ta, de la teascul tău; dă-i şi lui din cele cu care te-a binecuvîntat Domnul Dumnezeul tău* (Deut. 15, 13-14). Evident că scopul nu era doar acela de a le garanta dreptul la proprietate, ci mai ales pentru a-i ajuta să obţină, cel puţin pentru un timp, o oarecare independenţă materială pînă ce va identifica alte resurse de existenţă. După cum subliniam, în afară de Moise au mai fost şi alţi vestiţi legislatori ai antichităţii care pot fi consideraţi drept promotori ai apărării libertăţii omului. Printre alţii s-a remarcat şi Cirus, regele perşilor care prin promulgarea decretului de eliberare (539 î.H.) a tuturor supuşilor Babilonului, decret de care au beneficiat şi iudeii, a împlinit profeţia lui Isaia care-l numise cu mult timp înainte, *Păstorul lui Yahweh* (cap. 44, 28), şi *Unsul Său* (cap. 41, 5). Meritul acestui monarh nu s-a evidenţiat doar pe plan politic, ci şi pe cel social fiindcă poate fi considerat cel dintîi legiferator al drepturilor omului şi de aceea a şi fost recunoscut de către iudei un adevărat instrument al providenţei divine[15].

---

politică faţă de popoarele imensului imperiu. Astfel dacă predecesorii lor, asiro-babilonenii după ce distrugeau structurile politice şi religioase ale ţărilor ocupate deportînd masiv popoarele cucerite, perşii respectau identitatea naţională şi religioasă a supuşilor refăcînd şi chiar sponsorizînd cultele locale (Vezi: *Les derniers prophètes; Aggée, Zacharie,Maleachie et quelques autres,* în *Cahiers Evangile,* nr. 90, presentés par Samuel Amsler, Paris, 1994, 8; Erijîndu-se într-un mare eliberator şi totodată într-un om îndurător faţă de vechii supuşi ai Babilonului, pe care de fapt i-a preluat, el a dispus efectiv sponsorizarea vechilor sanctuare distruse de predecesori, printre care şi cel de la Ierusualim, ca să fie restaurate şi redate cultului, pe cei supuşi i-a readus la demnitatea lor iniţială încît Biblia l-a numit „Păstorul şi unsul Domnului" (Isaia 44, 28 şi 45, 1). A se mai vedea şi *Cyrus,* în *The Interpreter´s Dictionary of the Bible, An illustrated Encyclopedia,* Abingdon Press, Nashville, 1991, 755.

[12]Cuvîntul *Evanghelie* sau *Vestea cea bună* nu este invenţia teologului mai sus citat ci se află la Isaia; *Eu Cel dintâi am zis Sionului iată-i, iată-i! Şi Ierusalimului am adus veste nou* (cap. 41, 27); *Suie-te pe un munte înalt, cel ce binevesteşti Ierusalimului, ridică glasul tău cu putere, cel ce binevesteşti Ierusalimului..*(40, 9) şi la alţi profeţi (Naum 2,1) şi Psalmi (67).

[13]Profetul Ieremia este primul la care se întâlneşte apelativul „Tată" când zice; *Tu Mă vei numi Tată al tău şi nu te vei mai depărta de Mine.* (cap. 3, 19).

[14]Vezi Paul Marie de la Croix, *L´Ancien Testament Source de Vie Spirituelle,* Les Etudes Carmélitaines chez Desclée de Brouwer, Parisiis, 1952, 395.

[15]Jacques Mercier, *Cyrus,* în *Dictionnaire Encyclopedique de la Bible,* Brepols, 1987, 319; şi Samuel J. Shultz, *Călătorie prin Vechiul Testament,* Editura Cartea Creştină, Oradea, 2001, 323.

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

Dreptul străinilor la nediscriminare. Mai înainte de a ne referi la străini se cuvine a sublinia că Scriptura Primului Testament face o delimitare între străinii toleraţi sau mai precis emigranţi şi stabiliţi pe pământul lui Israel, din diverse raţiuni; politice, economice, religioase ori de familie şi călătorii ocazionali adică cei care tranzitau ţara israeliţilor (Exod 20, 10; Lev., 16, 29; 17, 8; II Şamuel 1, 13; Iezechiel 14, 7). Ca unul care era stabilit în comunitatea israelită, întocmai ca şi în cazul emigranţilor din statele moderne, conform legislaţiei mozaice, străinul (ger) trebuia tratat aproape la fel ca şi un cetăţean băştinaş bucurîndu-se de multe drepturi cînd zice: *Dacă un străin vine să locuiască împreună cu voi în ţara voastră să nu-l asupriţi. Să vă purtaţi cu străinul care locuieşte între voi ca şi cu un băştinaş din mijlocul vostru. Să-l iubiţi ca pe voi înşivă căci şi voi aţi fost străini în ţara Egiptului* (Levitic 19, 33-34), dar totuşi nu era scutit de celelalte îndatoriri comunitare. Se subînţelege deci că porunca iubirii aproapelui presupunea şi iubirea celor de alt neam după cum subliniază şi Domnul Hristos în pilda cu Samarineanul milostiv (Luca 10, 25-37). Cînd legiuitorul zice: *Să-l iubiţi pe străin căci şi voi aţi fost străini în ţara Egiptului* (Deut., 10,19) sau: *Să nu chinuieşti pe străin şi să nu-l asupreşti, căci şi voi aţi fost străini în ţara Egiptului* (Exod 22, 21; 23, 9) nu are în vedere doar aspectul negativ în sensul de a nu avea nimic a face cu el, ci impunea şi nişte măsuri concrete de protecţie la îndemîna oricui. Ca să fie şi mai explicit zice: *Cînd vei secera ogorul şi vei uita un snop pe cîmp, să nu te întorci ca să-l iei, ci să fie al străinului, al orfanului şi al văduvei* (Deut., 24, 19). Mărturia unei bune convieţuiri cu străinii şi mai ales neasimilarea lor forţată o dovedeşte recensămîntul din vremea regelui Solomon (970-930 î.H.) dar efectuat de tatăl său David cînd se spune că mai convieţuiau cu israeliţii un număr de 153600 de străini (II Cronici 2, 17).

Dacă prin *Convenţia Internaţională Privind Drepturile Omului*, se subliniază că din punct de vedere ştiinţific nu se justifică în nici un fel diferenţierea oamenilor pe rase şi nici discriminarea rasială cu atît mai mult Biblia nu poate găsi vreo motivaţie a deosebirii dintre oameni de vreme ce mărturiseşte că toţi oamenii îl au pe Acelaşi Dumnezeu de Tată. Articolul 4 al Convenţiei referindu-se la discriminare o condamnă ferm şi cere să fie pedepsite prin lege orice propagare a unor idei bazate, chipurile, pe superioritate sau ură rasială, incitare la discriminare rasială sau violenţă[16]. După cum subliniam mai sus, prevederea în cauză îşi găşeşte oarecum echivalentul în prevederile legii mozaice vis-à-vis de atitudinea băştinaşilor faţă de străinii care tranzitau ţara fiilor lui Israel ori doreau să aibă aici o reşedinţă permanentă. Străine erau considerate toate neamurile vecine adică: madianiţii, egiptenii (Exod 2, 22), iebusiţii (Jud. 19, 12), filistenii (II Şamuel 15, 19), moabiţii, amoniţii, sidonienii şi hitiţii (I Regi 11, 1). Pe de altă parte, se impune sublinierea că nefiind o religie fanatică, religia mozaică a respectat întru totul şi libertatea de conştiinţă întrucît nu a încercat niciodată să se impună cu forţa şi ca urmare, nici cei străini nu erau constrînşi să îndeplinească în totalitate

[16]A se vedea Institutul Român pentru drepturile omului - principalele instrumente internaţionale privind drepturile omului, în Vol. I, *Instrumente Universale*, ediţia a III-a, Bucureşti, 1997, 66.

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

îndatoririle religioase cerute fiilor lui Israel. În cazul unui om liber, acesta se putea sustrage chiar actului circumciziei şi celebrării Paştelui (Exod 12, 43-46). Ba mai mult, ajutîndu-l să strîngă resturile de recoltă ori strugurii şi fructele din livadă, străinul era asimilat orfanilor, văduvelor şi celor lipsiţi de apărare şi ca atare Dumnezeu Însuşi va interveni să-i ia apărarea şi să-l judece pe cel care l-ar asupri în vreun fel (Ps. 94, 6; 146, 9; Ier., 7, 6; 22, 3; Iez. 22, 7, 29)[17]. Încercînd să impună grija faţă de cel străin şi mai ales protecţia acestuia, legiuitorul îşi motivează şi teologic demersul subliniind că de fapt nici un om nu are vreun drept cu totul special înaintea lui Dumnezeu întrucît toţi oamenii au fost creaţi la fel şi trebuie să se considere doar ca nişte oaspeţi pe pămînt (Ps.39, 13; I Cronici 29, 15).

Dreptul la protecţie şi la azil al refugiaţilor (străinilor) garantat prin Convenţia privind statutul refugiaţilor şi adoptată la 28 iulie 1952, ratificată şi de către ţara noastră pe 4 iulie 1991, care prevede acordarea dreptului de azil refugiaţilor şi un tratament cît mai favorabil posibil a fost şi el stipulat în Biblie, prin legea dată lui Moise cu peste trei mii de ani în urmă. Cu toate că din momentul accederii în pămîntul făgăduinţei, israeliţilor li s-a interzis categoric să contracteze căsătorii de tip exogam pentru a evita prea marea influneţă a străinilor lor şi a le perverti moravurile şi slăbi credinţa monteistă (Deut. 7, 1-6), totuşi străinul (ger) sau veneticul avea o seamă de privilegii ce estompează cu mult interdicţiile înrudirii cu ei. În primul rînd băştinaşilor le era interzis să-i asupreasscă pe cei străini (Exod 22, 21; 23, 9;Levitic 19, 33-34), ba chiar li se cerea să-i iubească aidoma confraţilor (Deut. 10, 19). Aşa cum precizam, în ziua de sabat, străinul avea acelaşi drept la odihnă în vederea refacerii forţei de muncă (Exod 23, 12). Textele legislative le dădea dreptul de a se bucura de aceleaşi drepturi de a fi protejaţi ca şi orfanii şi văduvele încît psalmistul, ca de altfel şi unii profeţi anteexilici spun că Dumnezeu Însuşi se erijează în apărătorul străinilor şi îl va judeca pe cel care îi asupreşte (Ps. 94, 6; 146, 9; Ier. 7, 6; 22, 3; Iez. 22, 7, 29; Zah., 7, 10; Mal. 3, 5). Străinul nu se bucura totuşi de dreptul eliberării în Anul Jubileu (Levitic 25, 45-46) dacă era sclav.

Drepturi egale înaintea instanţelor de judecată. În ceea ce priveşte drepturile civile, în afară de dreptul la odihnă (Exod 20, 10), de altfel garantat tuturor oamenilor, un alt drept de care beneficiau şi străinii în vechea societate israelită, aşa cum mărturiseşte Biblia, era dreptul de a fi apărat înaintea unei instanţe de judecată fiind exclus de la tortură pentru aflarea adevărului, aşa cum, din păcate, se obişnuia la unele popoare barbare sau în ţările cu un regim totalitar şi absurd. Ca şi băştinaşul, străinul trebuia să aibă parte de o judecată dreaptă şi în cazul uciderii involuntare, drept ce se concretiza prin adăpostirea acestuia, pentru un timp, în acele cetăţi de azil (scăpare), pentru cei care ar fi ucis involuntar (Exod 35, 15). Este adevărat că din punct de vedere cultic străinii nu se puteau bucura de dreptul

[17]Vezi Foreigner, în *Illustrated Bible Dictionary,* Part I, Aaron-Golan, Inter-Varsity- Press, 1998, 520; Etranger, în *Vocabulaire de Théologie Biblique,* publié sous la direction de Xavier Leon-Dufour et de Jean Duplacy, Augustin George, Pierre Grelot, Jacques Guillet, Marc-Francois Lacan, Sixième édition, Les Editions du Cerf, Paris, 1988, 402.

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

de a participa la derularea actelor de închinare de la sanctuar, dar poate că nici nu-şi doreau acest lucru, şi nici animalele lor nu puteau fi acceptate spre a fi sacrificate (cf. Lev. 22, 25). De asemenea în cazul străinilor nu se putea vorbi de accederea la funcţiile sacderdotale şi nici pe tronul regal nu puteau urca cei de alt neam. Totuşi, prin atitudinea generală de multă bunăvoinţă faţă de ei, am putea spune că se pregătea acceptarea tuturor oamenilor ca membri cu drepturi depline ai împărăţiei lui Dumnezeu de vreme ce a fost înlăturată orice barieră care-i despărţea pe iudei de neamuri (Efeseni 2, 11-19)[18]. Pe Scriptura Primului Testament se baza şi Sf. Pavel cînd le scria credincioşilor Bisericii din Galatia că: *nu mai este nici iudeu, nici grec; nu mai este nici rob, nici slobod; nu mai este nici parte bărbătească, nici parte femeiască, fiindcă toţi sînteţi una în Hristos Iisus* (Galateni 3, 28). El atenţionează deci că prin convertirea la Hristos şansele dobîndirii harului Duhului Sfînt şi a împărăţiei lui Dumnezeu sînt egale pentru toţi oamenii, fără nici o restricţie ce ar ţine de rasă, sex ori poziţie socială după cum spune şi Sf. Petru în prima epistolă (cap. 3,7) şi într-adevăr în Biserica celor botezaţi în numele Sfintei Treimi, au fost anulate toate barierele iar deosebirile au devenit cu totul neesenţiale[19].

Dreptul la neatingerea sau nelezarea demnităţii umane. Neatentarea la demnitatea umană este stipulată în art. 16 al Convenţiei care îi obligă pe toţi semnatarii să interzică pe teritoriul aflat sub jurisdicţia lor orice act care s-ar concretiza în pedepse sau tratamente ce atentează la integritatea ori demnitatea omului, cum ar fi spre exemplu, tortura sau mutilarea. Este binecunoscută de către cei care lecturează Biblia reacţia regelui David (1010-970 î.H.) faţă de regele Hanun al amoniţilor care prost sfătuit de slujitorii săi a dispus tăierea pe jumătate a bărbilor şi a hainelor ambasadorilor veniţi să exprime condoleanţe pentru moartea tatălui său. Exclusiv din această cauză regele David a pornit cu război împotriva amoniţior pe care i-a înfrînt cumplit doar ca să spele onoarea trimişilor regali (II Şamuel 10, 2-11).

De menţionat că la poporul ales chiar şi în cazurile mai grave ce impuneau pedepsa cu moartea, prin lapidare ori strangulare, din respect pentru persoana umană, celui considerat vinovat i se mai acorda întotdeauna o şansă impunînd instanţei să nu pronunţe o sentinţă capitală decît pe baza mărturiei a doi sau trei oameni, martori, iar sentinţele capitale să fie cît mai rare posibil. În comparaţie cu alte coduri de legi ale antichităţii, la vechii perşi, spre exemplu, unele pedepse atentau direct la viaţa omului, dintre care amintim; aplicarea, pentru unele delicte, a nu mai puţin de 5 pînă la 200 de lovituri de bici. Totuşi numărul maxim de lovituri se administra celui care otrăvise cîinele unui vecin, iar pentru uciderea involuntară a unui om, vinovatului i se aplicau cîte 90 de lovituri, iar în cazul unui omicid voit se pedepsea întreaga familie a vinovatului. Nu puţine erau cazurile în care unele

[18]Foreigner, în *Interpreter's Dictionary of the Bible, An Illustrated Encyclopedia,* F. J. Abingdon Press, Nashville, 1991, 310-311.

[19]A se vedea Heiko Krimmer, *Epistola către Galateni-comentariu biblic,* vol. 13, Editura Lumina lumii, Korntal, 2001, 102.

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

crime şi delicte se pedepseau cu mutilarea; scoaterea ochilor, însemnarea cu fierul roşu, iar pedepsele capitale erau şi ele de-a dreptul umilitoare constînd în otrăvire, tragerea în ţeapă, răstignire, spînzurarea cu capul în jos, lapidarea, jupuirea pielii, strivirea capului, acoperirea cu cenuşă fierbinte, îngroparea de viu pînă la gît, etc. Chiar şi celebrul Cod al regelui mesopotamiam Hamurabi (1792-1750 î.H.) nu de puţine ori, prevedea mutilarea persoanei prin tăierea unui membru al corpului, ori scoaterea ochilor. Acelaşi cod sumerian, spre exemplu, stipula, printre altele, că dacă un fiu îşi ridică mîna împotriva propriilor părinţi să i se amputeze ambele braţe[20]. La vechii evrei, deşi legea talionului zicea: *Dacă se întîmplă o nenorocire, vei da viaţă pentru viaţă, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, arsură pentru arsură, rană pentru rană, vînătaie pentru vînătaie* (Exod 21, 23-25). Textul din cartea Levitic limitează interdicţia doar cu privire la aproapele, prin aceasta înţelegîndu-se doar cel de acelaşi neam şi credinţă: *De va pricinui cineva vătămarea aproapelui său, aceluia să i se facă ceea ce a făcut şi el altuia: frîntură pentru frîntură, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, să i se facă aceeaşi rană pe care a făcut-o el aproapelui său. Cine va ucide un dobitoc să-l înlocuiască, dar cine va ucide un om să fie pedepsit cu moartea* (Leviticul 24, 19-21): *Cu răul pe care îl va face cineva aproapelui său, cu acela trebuie să i se plătească* (Deut. 19, 21). Coroborată cu legea noahidă care prevedea cam acelaşi lucru cînd zice: *Dacă varsă cineva sîngele omului, şi sîngele lui să fie vărsat de om* (Geneză 9, 6), legea talionului se adresa de fapt aşa numitului *răzbunător de sînge* (goel hadam). Conform cutumei vremii, dar mai ales fiindcă nu existau încă instanţe de judecată oficiale acreditate cu împărţirea dreptăţii, la vechii semiţi, *goelul* (răzbunătorul sîngelui) avea acreditarea din partea tribului sau a clanului pe care-l reprezenta să facă de îndată dreptate persoanei lezate. Totuşi exista şi un mare neajuns ce ţinea de înclinarea exagerată a omului spre răzbunare şi graba de a vărsa sînge, răzbunătorul nu mai cerceta circumstanţele în care s-a produs crima voluntară sau accidentală şi lovea fără milă pe autorul crimei.. Urmarea firească era că un alt membru din familia celui ucis, chipurile pe drept, de către *goel,* de fapt tot un răzbunător al sîngelui, ca unul care se considera răzbunătorul victimei căuta să-l ucidă pe răzbunătorul sîngelui celeilalte familii ori trib şi ca urmare, crimele se ţineu lanţ creindu-se un şir interminabil de răzbunări. Pentru a se stopa actele de răzbunare s-a dat legea talionului care însemna o restricţionare a răzbunării personale, dar mai ales scopul ei a fost acela de a nu mai permite să-i faci aproapelui un rău mai mare decît ţi-a făcut el. Aşadar prin acea lege nu s-a urmărit de fel încurajarea răzbunării întrucît Moise însuşi sugerase neaplicarea ei *ad litteram.* De fapt, legea însăşi în anumite circumstanţe, în locul unei pedepse fizice recomanada o despăgubire materială din partea celui culpabil (Exod 21, 18 şi 26) şi acelaşi leguitor îndeamnă insistent să se renunţe la răzbunare cînd zice: *Să nu duşmăneşti pe fratele tău în inima ta ...Să nu te răzbuni şi să nu ai ură împotriva fiilor poporului tău. Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi* (Leviticul 19, 17).

[20]Legea 195, ANET, 175 apud *Esodo,* în *Grande Commentario Biblico , Parte I, Il Vecchio Testamento*, Querinana- Brescia, 1974, 77.

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

Cărţile sapienţiale vin şi ele cu noi lămuriri cînd adaugă: *Nu spune, precum a făcut aşa îi voi face şi eu lui, voi răsplăti omului după faptele lui* (Proverbe 24, 29) şi niciodată să nu spui: *Vreau să răsplătesc cu rău ! Nădăjduieşte în Domnul şi El îţi va veni în ajutor* (cap. 20, 22). În concluzie, pentru evitarea escaladării violenţelor şi pentru a se evita atentarea la demnitatea persoanei, în cele mai multe cazuri, se încerca a se da pedepse compensatorii (Semen, 2004: 215-217).

N-ar fi totuşi exclus, aşa cum sugerează unii ca legea talionului să fie avut în vedere şi descurajarea depunerii de mărturie mincinoasă deoarece contextul ar lăsa să se înţeleagă tipul de penalizare impus într-o astfel de situaţie, (MacDonald, 2002: 197) alţii însă cred că, potrivit legii orale, textul în cauză ar face aluzie la o compesaţie financiară, adică să se facă răscumpărarea valorii unui ochi, prin aceasta înţelegîndu-se acoperirea integrală a prejudiciului suferit la care să se mai adauge toate cheltuielile aferente, respectiv acoperirea integrală a cheltuielilor medicale şi contravalorarea a ceea ce ar fi putut cîştiga cel rănit[21]. În concluzie aşadar prin aplicarea legii talionului nu înseamnă incitare la permanentizarea violenţelor ceea ce nu corespunde principiului biblic şi nici intenţiei legiuitorului fiindcă acesta a vrut de fapt să stopeze răzbunarea oarbă şi să-i dea omului dreptul de a se apăra ca să nu fie ucis orbeşte. O altă interpretare iudaică a legii talionului ar fi aceea că prin ea nu se urmărea excaladarea violenţelor şi a conflictelor interumane, ci dimpotrivă, stoparea acestora prin interdicţia de a-i face aproapelui tău un rău mai mare decît ţi-a făcut el. Ca un bun psiholog şi cunoscător al firii umane legiuitorul ştia că omul a fost dintotdeauna pornit spre un exces răzbunare. O atestă, printre altele, Lameh, descendentul criminalului Cain care nu se sfieşte a-şi mărturisi faţă de soţiile sale Ada şi Sela setea însutită de răzbunare (Geneză 4, 23-24).

Tot legat de această lege şi în egală măsură de drepturile omului de a i se face judecată dreaptă, atunci cînd se impunea, ar fi şi interzicerea pedepsirii copiilor în locul părinţior şi viceversa (Deut. 24, 16), pentru ca fiecare să fie responsabilizat pentru faptele proprii. *Doar sufletul care păcătuieşte,* zice profetul, *acela va muri. Fiul nu va purta nedreptatea tatălui şi nici tatăl nu va purta nedreptatea fiului. Celui drept i se va socoti dreptatea sa, iar celui rău, răutatea sa* (Iezechiel 18, 20).

Dreptul la remunerarea corectă a muncii, fără discriminare stipulat în O.I.M, nr. 100 apare şi el în gîndirea biblică printre drepturile fundamentale ale omului şi de aici şi zicala modernă: *drepturile salariatului primează întotdeauna asupra dreptului patronului*[22]. Se ştie că munca ţine de firea umană şi de însăşi raţiunea de a fi a omului. Referatul biblic ne spune că cel dintîi om a fost *aşezat în grădina Edenului ca să o lucreze şi să o păzească* şi totodată să se poată bucura în voie de roadele sale (Geneză 2, 15) şi abia după aceea i s-a dat o tovarăşă de viaţă, ceea ce înseamnă că munca este esenţială şi de fapt condiţionează întemeierea unei familii

[21]Vezi Talion, *Enciclopedia Iudaismului,* de Geoffrey Wigoder, Editura Hasefer, Bucureşti, 2006, 66.

[22]Vezi Geoffrey Wigoder, *Enciclopedia Iudaismului ,* trad. de Radu Lupan şi George Weiner, Editura Hasefer, Bucureşti, 2006, 395.

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

ceea ce impune multă responsabilitate. Iniţial munca nici nu apărea ca o corvoadă grea întrucît abia după comiterea greşelii a avut loc transferul omului de la o muncă uşoară şi plăcută la o alta mult mai dificilă, cea a lucrării pămîntului (Geneză 3, 17-19). Talmudul precizează că de fapt munca pentru om este un drept şi în acelaşi timp şi o datorie de care trebuie să se achite cît mai onorabil posibil fiindcă subliniază că Adam nu s-a hrănit mai înainte de a fi muncit (Geneză 2, 15). De asemenea se impune precizarea că cel care munceşte cinstit este asemănat de Biblie cu cel care slujeşte lui Dumnezeu deoarece 'a munci' şi 'a sluji' se exprimă în ebraica biblică prin acelaşi verb *avod* şi respectiv acelaşi substantiv *avoda* (II Regi 9, 7; 10. 23; Isaia 54, 17; Geneză 50, 17; Isaia 56, 6 etc.)[23]. Conform înţelepţilor talmudici *orice om are obligaţia de a-şi învăţa fiul o meserie. Cel care nu se achită de această obligaţie îşi învaţă fiul să devină hoţ. Cel care are o meserie în mîinile sale se aseamănă cu o vie bună, îngrădită în care nu pot pătrunde vite şi alte animale şi nici trecătorii nu pot lua nimic din ea*[24]. Nu-i de mirare că majoritatea rabinilor erau obligaţi să deprindă mai întîi o meserie din care să trăiască împreună cu familiile lor şi numai după aceea să explice Tora, altfel rabinul care este remunerat de alţii pentru studiul şi învăţarea Torei riscă să facă din Tora sfîntă un simplu negoţ[25]. În acest context înţelegem de ce şi Sf. Pavel subliniază atît de insistent că şi-a cîştigat existenţa muncind cu propriile braţe pentru a nu-i împovăra pe alţii.

Dreptul remunerării muncii prestate, indiferent de forma acesteia, stipulat în Convenţia amintită mai sus, este foarte bine precizat şi de Biblie cînd zice: *Să nu opreşti pînă a doua zi plata celui tocmit cu ziua* (Leviticul 19, 13). Cartea Deuteronomului îl asimilează pe cel care s-a angajat cu ziua unui om sărac şi nevoiaş a cărui familie, şi el personal, depind exclusiv de munca prestată cu ziua şi de aceea îndeamnă la o răsplată imediată de către cel care l-a angajat. *Să nu nedreptăţeşti,* zice, *pe simbriaşul sărac şi în nevoi, fie că este unul dintre fraţii tăi, fie că este unul din străinii care locuiesc în ţara ta, în cetăţile tale. Să-i dai plata pentru ziua lui (de muncă) înainte de apusul soarelui, fiindcă este sărac şi o doreşte mult. Altfel va striga către Domnul împotriva ta şi te faci vinovat de un păcat* (cap. 24, 14-15). *Înainte de apusul soarelui,* vrea să spună ca şi în Levitic, *în aceeaşi zi,* întrucît la vechii evrei, ziua următoare începea de cu seară de la apusul soarelui, iar nu ca la noi de la miezul nopţii. Altfel spus, plata unui argat se impunea a fi plătită cu promptitudine.(MacDonald, 2002:200). Bazat pe Biblie, Talmudul consideră atît de grav păcatul amînării plăţii muncitorului încît îl asimilează pe patronul rău platnic, cu criminalul fiindcă a reţine plata lucrătorilor

[23]A se vedea *The New Brown-Driver-Briggs-Gesenius Hebrew and English Lexicon withan appendx containing the Biblical Aramaic...by Francis Brown D. O.D. Litt.* Hendrickson Publisher´s Peabody, Massachusetts, 1979, p. 713-714; *Dictionar Enciclopedic de Iudaism*, p. 456.

[24]A se vedea, Cohen, *Talmudul ,* trad. de C. Litman, Editura Hasefer, Bucureşti, 1999, 282.

[25]Vezi *Legile muncii,* în *Dicţionar Enciclopedic de Iudaism*, traducere: Viviane Prager, C. Litman, Ţicu Goldstein, coordonare: Vivian Prager, Schiţă a Istoriei Poporului Evreu, trad. C. Litman, Editura Hasefer, Bucureşti, 2001, 456.

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

este ca şi cum ai lua viaţa cuiva[26]. Sfîntul Ambrozie al Milanului îşi motivează şi teologic comentariul la cartea Levitic privitor la plata simbriaşului cînd precizează: *Nimeni să nu-l îneşele pe lucrător la plata datorată. Fiindcă sîntem şi noi lucrători Domnului Dumnezeului nostru şi de la El aşteptăm plata muncii noastre, şi tu orice lucru ai de făcut, dacă tăgăduieşti lucrătorului plata meritată, adică îl plăteşti prea puţin şi prea ieftin, vei fi refuzat cînd vei cere plata făgăduinţelor cereşti*[27].

În concluzie faţă de cele prezentate mai sus reţinem că elementele esenţiale ale drepturilor omului se regăsesc destul de firav în unele coduri de legi ale unor popoare mai evoluate cultural din antichitate, cum au fost mai ales la mesopotamieni, secondate de perşi care evident le-au sporit prin acordarea unor libertăţi sporite supuşilor, cum ar fi dreptul de a trăi în ţara natală şi dreptul de a se închina nestingherit zeilor proprii. Faţă de acele coduri de legi, cea mozaică se caracterizează printr-un sporit spirit umanitar care, printre altele, garanta dreptul la libertate, dreptul la nediscriminare în faţa instanţelor de judecată, dreptul la muncă şi la remunerarea onestă a acesteia, ocrotirea străinilor şi a tuturor celor mai expuşi ai societăţii cum ar fi; săracii, sclavii, văduvele, orfanii, etc.

Dacă după atîtea mii de ani, omenirea a juns la o reală maturitate încît a formulat şi impus o legislaţie cu valenţe general valabile un aport substanţial la formarea conştiinţei egalităţii tuturor oamenilor înzestraţi cu aceeaşi demnitate a fost subliniată cu mult timp în urmă de Sf. Pavel care scria: *Nu mai este iudeu, nici elin:nu mai este nici rob, nici liber* (Galateni 3, 28). Nu greşim dacă afirmăm că Biblia a avut un rol major în implementarea marilor idei umanitare ale modernismului. Altfel spus, prin mesajul său, Biblia a pregătit conştiinţele oamenilor aşa cum se poate observa chiar din Declaraţia drepturilor din statul Virginia (12 iunie 1776) care afirmă că: *toţi oamenii sînt prin natura lor liberi şi independenţi,* iar în *Declaraţia de Independenţă a Statelor Unite ale Americii* (4 iulie 1776) se precizează că: *„...toţi oamenii au fost creaţi egali; ei sînt înzestraţi de Creator cu anumite drepturi inalienabile.* Lumea conştientizează din ce în ce mai mult că fără cunoaşterea *dar mai ales fără recunoaşterea demnităţii tuturor membrilor familiei umane şi a drepturilor lor egale şi inalienabile nu se poate constitui fundamentul libertăţii, dreptăţii şi păcii în lume,* după cum se declară în preambulul Adunării Naţiunilor Unite (Rez. Nr. 217-A-III)[28].

Faţă de cele de mai sus considerăm totuşi că fără o solidă bază biblică şi o motivaţie religioasă, drepturile omului oricît de bine ar fi stipulate în legislaţiile popoarelor pot rămîne doar la nivel de teorie sau literă moartă. Hristos ne-a atenţionat că putem întîmpina împărăţia promisă de El doar dacă nu ne limităm la

[26]Vezi, B.M. 122 a, apud Geoffrey Wigoder, *Enciclopedia Iudacă,* p. 396; *Legile muncii,* în *Dicţionar Enciclopedic de Iudaism*, 456.

[27]Vezi, *Scrisori, XIX,* Sfântul Ambrozie al Milanului, *Scrieri*, traducere David Popescu, în P.S.B., 53. Editura I. B.M.B.O.R., Bucureşti, 1994.

[28]Vezi Frédéric Sudre, *Drept European şi Internaţional al Drepturilor Omului*, Prefaţă de conf. univ. dr. Valentin Constantin, traducere de Raluca Bercea (coord.), Violeta-Irina Avram, Magdalena Roibu, Flaminia-Nera-Flavia Stârc-Meclejan, Andreea Verteş-Olteanu, Poliron, Iaşi, 2006, 45-46.

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

declaraţii, ci ne implicăm plenar în bătălia pentru punerea în practica de zi cu zi a drepturilor omului. Altfel cum ne-am putea enumera printre cei cărora Păstorul, Judecătorul şi Mielul le va zice în ziua judecăţii: *Veniţi la Mine, oile Mele, căci am fost flămînd, mi-a fost frig, am fost în închisoare şi v-a păsat de Mine; Mi-aţi respectat dreptul de a fi hrănit, îmbrăcat, vindecat, eliberat şi tratat cu demnitate.* Păstorul nu-i condamnă aici doar pe acei care înfometează, exilează, întemniţează şi îi torturează pe alţii, pe toţi monştrii oribili ai istoriei şi poliţiile lor, care abat suferinţa peste popoarele acestei lumi, ci şi pe toţi cei care îngăduie prin indiferenţa lor să se întîmple toate aceste lucruri, care nu intervin în favoarea celor oprimaţi şi loviţi, fie că aceştia se află la uşa noastră sau de cealaltă parte a globului[29]. Demnă de subliniat este şi remarca lui Montgomery că *nepăsarea şi neintervenţia celui aflat în nevoi materiale sau în suferinţă este o reală culpabilitate* adăugînd că există un drept al omului de a fi ajutat, iar acest drept ar trebui să fie sancţionat legal[30], aşa cum proorocul Moise stipulase în Legea sa drepturile săracilor.

Bibliografie selectivă

**Consiliul Pontifical Pentru Dreptate şi pace*, 2007, Compendiu de Doctrină Socială a Bisericii, traducere din italiană de Pr. Dr. Lucian Fărcaş, Sapientia, Iaşi

**Instrumente Internaţionale Privind Drepturile Omului,* 1997, vol. I., Bucureşti

**Scrierile Părinţilor Apostolici,* 1979, traducere, note şi indici de Pr. D. Fecioru, în P.S.B., Editura I.B.M.B.O.R., Bucureşti

De Pury, Roland, 1981, *L´Evangile et droits de l´homme,* Editions „Labor et Fiddes", Genève

Dominique Beaufils, Pr. Boris Bobrinskoy, Pr. John Brecq, Olivier Clement, Claude Hiffler, Pr. Ioannis Chryssavgis, Mitropolitul Meletios, Pr. Ignace Peckstadt, Pr. Jean Roberti, Bertrand Vergely, 2005, *Bioetica şi taina persoanei- perspective ortodoxe*, traducere din limba franceză de Nicoleta Petuhov, volum îngrijit de Tatiana Petrache, Editura Bizantină, Bucureşti

Frédéric Sudre, 2006, *Drept European şi Internaţional al Drepturilor Omului*, prefaţă de Valentin Constantin, traducere de Raluca Bercea (coord.), Violeta-Irina Avram, Magdalena Roibu, Flaminia-Nera-Flavia Stârc-Meclejan, Andreea Verteş-Olteanu, Polirom, Iaşi

[29]Roland de Pury, *L´Evangile et droits de l´homme,* Editions „Labor et Fiddes", Genève, 1981, p. 266; A se vedea şi textul Evangheliei de la Matei 25, 1-46.

[30]Vezi John Warwick Montgomery, *Drepturile omului şi demnitatea umană,* Editura Cartea Creştină, Oradea, 2004, p. 184-185; Legea 195, ANET, 175 apud *Esodo,* în *Grande Commentario Biblico , Parte I, Il Vecchio Testamento,...*Querinana- Brescia , 1974, 77; A se vedea Foreigner, în *Interpreter´s Dictionary of the Bible, An Illustrated Encyclopedia,* F. J. Abingdon Press, Nashville, 1991, 310-311; Heiko Krimmer, *Epistola către Galateni-comentariu biblic,* vol. 13, Editura „Lumina lumii", Korntal, 2001, 102; Foreigner, în *Interpreter´s Dictionary of the Bible, An Illustrated Encyclopedia,* F. J. Abingdon Press, Nashville, 1991, 310-311; A se vedea Heiko Krimmer, *Epistola către Galateni-comentariu biblic,* vol. 13, Editura „Lumina lumii", Korntal, 2001, 102.

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)

Gibran, Kahlil, 2004, *Darul iubirii,* traducere din limba engleză şi notă introductivă de Mihai Claudiu Mărîi, Editura Herald, Bucureşti
Hans Küng, 2005, *Iudaismul –Situaţia religioasă a timpului ,* introducere de Andrei Marga, traducere din limba germană de Edmond Nawrotzky-Török, Editura Hasefer, Bucureşti
John Breck, 2003, *Darul sacru al vieţii-tratat de bioetică,* traducere de Irineu Pop Bistriceanu, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2003
Krimmer, Heiko, 2001, *Epistola către Galateni-comentariu biblic,* vol. 13, Editura „Lumina lumii", Korntal
Montgomery, John Warwick, 2004, *Drepturile omului şi demnitatea umană,* Editura Cartea Creştină, Oradea
Paul Marie de la Croix, 1952, *L´Ancien Testament Source de Vie Spirituelle,* Les Etudes Carmélitaines chez Desclée de Brouwer, Parisiis
Semen, Petre, 2008, *Arheologia biblică în actualitate*, de Petre Semen, Editura Trinitas, Iaşi
Sfântul Ambrozie al Milanului, 1994, *Scrieri*, traducere David Popescu, în P.S.B., 53. Editura I. B.M.B.O.R., Bucureşti
Wigoder, Geoffrey, 2006, *Enciclopedia Iudaismului,* Editura Hasefer, Bucureşti

BDD-A60 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:09:56 UTC)